

СТАРМАЛОМ

ЛИСТ ЗА ЗБИРАЊЕ ШАЛЕ И Т. Д.

Година V.

У Новом Саду, 20. фебруара 1882.

Бр. 5.

„Стармалом“ излази трипут месечно. Годишња цена 4 ф. — годишња 2 ф. — на 3 месеца 1 ф. За Црну Гору и друге крајеве 0, — 5, — 2½ динара. — Власник и одговорни уредник Змај-Јован Јовановић; главни сарадник Абуказем. Издаје штампарија А. Пајевића у Новом Саду. — Рукописи се шаљу уреднику (Dr. J. Jovanović, Wien IX. Währingerstrasse 9.) — Претплата и све што се тиче администрације, штампарији А. Пајевића у Новом Саду.

Телеграми.

Из Пеште „Стармалом“. Ових дана ће на угарск. дијети министар председник Тиса српске посланике интершелирати овако:

1.) Држали српски посланици, да сам ја поступцима мојим од ово две године дана на српску цркв. школску аутономију само зинуо, или држе, да сам је већ и појео?

2.) Ако држе, да сам ја на њу само зинуо, за што ми бар не кажу: Добар апетит!?

3.) Ако пак држе, да сам је већ појео, за што ми бар не кажу: На здравље!?

4.) Јесам-ли ја, — као министар-председник дужан трпети од њих така грубијанства; да ми се за толико моје заУЗИМАЊЕ не каже ни „Добар апетит!“ — ни „На здравље!“ — ни „кис ти ханд!“ — ни „Саламалећ!“?

„Стармалом“ у Пешту. Ја сам примио и ево штампам ваш телеграм, и то на челу листа, — али не примам одговорност на себе.

Из Будапеште — доле. Је ли већ наш љубљени госп. Герман ушао у улогу Светости?

Из Врдника — горе. Није још са свим; — сад се тек почиње светити.

Из Будапеште. Шта ради наш слатки брудер Јаша?

Из Новог-Сада. Данас је сарадио др. Свет. Милетића. И сада, хвала богу, неће о њему више говорити ништа, — или: de mortuis nil nisi bene.

Адреса благодарности Скобељеву.

(Шодноси је целокупна јевропска журналистика.)

Не питамо: твоје мњење
Је л приватно или није
Новине су наше жедне, —
Па флиспапир свашта пије.

Не питамо: да л ти збориш
Мисли своје или туђе.
До тога нам није стало:
Јеси л извор — ил оруђе.

Нама треба нешто ново
Кроз празнину да зазвечи.
И рукама и ногама
Закачисмо твоје речи.

Не питамо дубље, даље.
Збора ј' твога јака сила,
Створила је ево ново
Црно море — од мастила.

Воденице наше празне
Сад добише нова млева.
За то кличу новинари:
Бог да живи Скобељева!

Ево већем месец дана
Њим се ступци наши гоје.
Такав човек вреди злата
За новине — макар које.

Иде време, па ће касти:
Е да ли је што у ствари.
Свакако су Скобељеву
Благодарни новинари.

Шетња по Новом Саду.

СШ.

Једва једанпут дочекасмо, да мађарска влада забрани тога „Перу Сегединца“ — а требали су га још г. 1735. да забране, јер онда је био много опаснији! Данас би пак ваљало забранити Стојана Ковачевића, Салка Фуртија и Тунгуза, који нас ето милијонима стају, док за „Перу Сегединца“ имадосмо само 1 фор. улазнице да платимо и да један „костимбал“ њему за љубав прекужимо. Но наравно онда још не беше рођен професор Будаји, који истина ни речи српске не разуме, али је ипак умео као женијалан човек да у „Ујвидреку“, и у „Пешти напљуку“ свој суд о делу Лазе Костића *неиристрасно* изрече и мађарску владу упозори на опасност, која од овога комада прети, јер се у њему представља митрополит (Вићентије), који је хтео Србе да *поуништи*, те је народ *против њега огорчен*, а такав је митрополит и по владу и по народ опасан, а влада се мора старати, да *таквих митрополита не буде*, него да Срби само поштене и родољубиве архипастире добију и воле.

Ја рекох за „Перу Сегединца“ да је то позоришни комад, а и заиста је ово, што смо на позорници гледали, био само један комад од онога, што је Лаза написао, јер је управа позоришна господину Будајију за љубав врло много *избрисала*, али то њему није доста, он би желео, да се *цело дело избрише*, па онда да се представља.

У осталом митрополита Вићентију било је са свим *излишно* сада из гроба покретати, кад он има у свету достојне *замене* — потражите само, пак ћете је паћи гдегод у држави Данској, где свакојаке трулежи имаде.

У самој мотивацији забране каже се, да се комад с тога забрањује, што има у њему сцена, које сећају на данашње прилике. Ал' онда би ваљало и све друге представе наше забранити (као што су и немачком позоришту у Пешти забранили, но Немци ипак при изборима граде Мађарима већину), а ваљало би их забранити с тога, што и оне све сећају људе на данашње прилике.

Тако и. пр. ваљало би забранити „Тердицу“ — јер и данас има много Кир-Јања, због којих не може наша виша девојачка школа, наше позориште и други заводи да процветају. Ваљало би забранити и трифеовићево „Љубавно писмо“, јер се налази и сада још младића и девојака, који пишу једно другом љубавна писма. Требало би да се забрани и комад „Окаљано поштење“, јер и то нас сећа на многу господу на високим местима. Исто тако требало би сви новинари да се заузму, да се и „Лажа и паралажа“ од сада не сме више износити на позорницу. И „Рат у мирно доба“ излишно је при данашњим околностима нашим да се и на бини преставља, доста нам је и без тога. Ни комад „Еј људи, што се не жените!“ не би требало да се преставља, јер мени се све чини, да има још и данас по некоји грчки младожења, те би нас дакле сећао и тај комад на прилике, које и данас постоје. Тако исто могао би и „Женски рат“ са свим изостати, јер тешко ће се који муж зажелети да га

забаве ради види. Комад „Прилешиво“ такође сећа на наше прилике, јер и дифтеритис, „фрише фире“, покретање нових листова и т. д., и то је *прилешиво*, па би изгледало да се комадом на то нишани.

Све би те комаде Будаји требао у „Пешти наплотку“ да опише као опасне и на данашње наше прилике потсећајуће, а на против, нека се дају само такви, који ни мало не служе за огледало данашњега стања и не потсећају ни мало на Тису, Анђелића, Будајију и друге високе људе, дакле ваљало би да се даје: „Слобода“, „Поштење најдуже траје“, „Доситеј Обрадовић“, „Обрана православија“, „Две сиротице“, „Лаворика и просијачки штап“ и т. д.

Збиља г. Будаји вели, да је Лаза Костић црпео материјал за свога „Перу Сегединца“ *из мађарскога дела некога М. Папа*. Па како им, ђавола, није пало на памет да то мађарско дело за времена забране те не би могао Лаза из њега материјала црпети!

А шта вели на ову забрану историја? Историја за коју посланик Мезеји ономад на угарском сабору рече, да му је она компетентнија од свију, јер она не *прима субвенције из диспозиционога фонда*.

Аб.

Руске рубље у Вршцу.

Полицијско-шаљива прича у седам глава.

I.

Вашанге су... Куд год се по вароши окренеш, свугде наилазиш на беседе, игранке, пик-нике, маскен-балове, нарен-абендове, расолопирства и т. д. То све скупа чини да се људи у то доба године највише жене и удају и ако врло добро знају, да тиме у самој ствари само славној конзисторији посла праве. Али у том свеопштем лудилу није чудо, ако човек зажмури, па се — ожени, а после ће се већ филозофски тешити: „Та нисам ја сам што сам тако прошао!“ — Тако је у читавом свету, па тако и у Вршцу, који је иначе са своје неслоге и са протеривања чувен по свему Српству. Па ипак су вршчани боље провели последње вашанге, него сви други Варошани; јер за њихово што веће „увеселеније“ постарала се и сама — државна власт, која — као што је опште познато — о нама свима води очинску бригу. Ове године у овом, а до друге ће у другом месту учинити свој „фашингшерц.“ —

II.

Није чудо, што је у том добу општег женења и удавања наумио и смирени вршачки грађанин С. А. да ожени свога јединца — узданицу своју.

Што наумио — то и учинио. Али у Вршцу не мога или не хтеде ожени сина, већ му нађе девојку у поносној Кикинди, у престоници некадањег банатског диштрикта. Бадава, што је једно за друго, то се нађе па ма једно на једном, а друго на другом крају света било!

III.

И дође дан венчања! И дојездише жељезницом кичени сватови са вршачке куле у поносну Кикинду! И благослови поц вечити сајуз двају тела у једну душу, освешта „бити имајућу“ хармонију, која треба између мужа и жене до гроба да влада!

IV.

Седоше свати за ручак... Пило се, певало и веселило, као што је то обичај у српским сватовима. Разуме се, да је ту и гајдаш био. Јер сватови без гајдаша, то је као салата без печења. Но али коме то не би већ непознато било? Непознато ће широј публици бити то, да се младожењин отац тако раздрагао, да је у свом усхићењу даровао послужитељима (који су му доносили вино) четири рубље, што су му преостале још из старих добрих времена.

После тога кренуше се свати са новом младом на жељезничку станицу, а одатле управо у Вршац.

V.

Кикиндски државни одветник, који је то звање пре неколико година отпоставио у Белој Цркви, где је имао част, да се изближе упозна са затвореним политичним кривцима из Вршца — тај државни одветник дакле начује за рубље и позове послужитеље к себи. Ови му отворено рекоше од кога су их добили али не знају, да ли младожењин отац још има, и ако има, да ли много таквог новца. „Хм! није чист посао! Рубља је сама по себи опасан агитатор, особито у данашњем добу не више телеграфа, жељезница и пароброда, — то је отрцана фраза — него у добу Скобељева, Кривошијана и Херцеговаца“ помисли он у себи, а сав се од грозе стресао, па о својој сумњи одмах извести надлежну власт. Ова пак, увидевши основане разлоге државног одветника, телеграфским путем нареди вршачком градоначелнику, да с места спроведе преметачину у кући споменутог смиреног и лојалног грађанина.

VI.

Подигне се чета мала, чета мала, али одабрана: пандури, варошки „вактмајстор“ са градоначелником и великим бележником на челу упутише се свечано завереничком леглу, где ће по свој прилици наћи бар неколико цакова руских рубаља, ако не баш пун подрум динамита, барута, патрона и нитроглицерина, а на тавану неколико батерија од оних грдних руских топова...

VII.

И ставише око куће стражу, и преметаше сву кућу до краја, и не нађоше ништа! Светиња домаћег прага би оскврнављена због четири рубље, што их је младожењин отац поклатио послужитељима, а — мимогред буди речено — он (младожењин отац) би се сам највећма радовао, кад би му био пун подрум рубаља.

Морал: Треба ићи у Русију, па тамо потражити рубље, ако их „муска“ хоће да да, а нетреба их тражити у нас, којима су за порезу однели и последњи бакрач.

Владимир.

Посланије у Вршац.

Ето видите браћо, како је опасно имати рубље. Човек који случајно при себи има рубљу не зна ни сам је ли руски агенат или није. Ја знам да томе ви нисте криви. Така су времена. Свакако је имање рубаља опасно по личну слободу.

Но ви сте људи који тргујете са страним земљама, — зато ће се код вас наћи још која рубља. А

да би вас од какве беде невидовне сачували, ево „Стармали“ изјављује, да он *прима претплату и у рубљама.*

Народне светковине.

Можда ће се скоро у Карловцима порушити стари трошни дворак српске патријаршије, и на месту, на коме је Герман *ногол* стао, удариће се темељ новој велелепној згради, која ће (као што читамо у 2. бр. Срп. Ил. Н.) бити „групписана у виду *потковице*“.

За пет година (ко жив дочека) славиће се петогодишњица, како је Вук Бранковић прокрчио пут српском издајству. Ово ће бити тужна светковина. Извесни господин труди се, да за ту тужну светковину, све што је српско — буде у црно завијено.

После десет година (а можда и пре) држаће се парастос спомену оних карактера, који су пали у вигове златне средине.

На водени понедеоник примаће „Недељни Лист“ честитања своје морском родољубљу.

Јуна месеца биће у Кикинди велика слава. Онда ће бити управо година дана, како школски одбор није држао своје седнице.

Није му испало за руком.

Један катихета хтео је да свој пастирски позив деци јасно предочи, — али тако да они сами то увиде. Наводио је разне примере. Али деца се још не сећају.

На последак рече: Ево, узмимо случај, мила мала моја дечице, кад би ви на пример били овчице, шта би онда ја био међу вама? (то рече и устаде, да се боље види колики је он већи од њих.)

Сва деца ћуте. Само се једно промисли па рече: „Ја знам, ви би онда, господине, били ован.“

Мушки и женски мозак.

Професор анатомије говорио је о мозгу. И пошто је уверио слушаоце своје (међу којима је била и једна слушалица), да се при толико иљада сексирања увек нашло, да је мозак у мушких већи него у женским главама, — окрене се он баш тој јединој слушалици својој и запита је: „Но, госпођице, какав резултат изводите ви, из тога доказаног факта?“

Слушалица. Из тога доказаног факта изводим ја овај резултат, — да се при оцени мозга не гледа на количину, него на — каквоћу.

Отац, сину.

Море деране! а јесил ти спреман за испит?

Ох! мили оче, ја сам на свашта спреман, одговори син отцу.

У Ш Т И П Ц И.

△ Из *Бикинде* се туже људи, да њихов местни школски одбор већ скоро годину дана није држао своје седнице! — Ми се обично тужимо на владу, кад нам је што неправдо, ал' у овом случају ваљда нећемо опет Владу кривити!

⊖ „Видело“ доноси (по њега) радосну вест, да је Бонту пуштен на слободну ногу. Нога му је дакле слободна, ал да ли и савест?

* Прегилатници се „Стармалога“ угледају на тактику фмл. Јовановића, те с мањим трупима наилазе, ал' кад ће већ једанпут навалити на нас с великом силом, те нас освојити и окупирати?

+ У варошком представништву новосадском предлажено је јесенас, да се подигну у нашој вароши леденице за болеснике, као што има у Бечеју, Сентомашу и другим мањим местима. Но како је прошла зима, а од оснивања леденица ни трага, то с правом можемо држати, да и наш магистрат чека, да Леденице од Кривошијанера освоји.

⊙ Један дешператан дужник обећава своме кредитору (који већ такођер почиње дешперирати) да ће му дуг платити, чим се сазове седница новосадског здравственог одбора варошког. (Ово би стари рекли: *ad calendas graecas!*)

⊖ Како наше школске ствари још никако нису уређене и како су још многа школска питања нерешена, то један школски лист доноси чланак: — „*Пештера на острву Форментари.*“

§. И *Госпођинчани* су већ сити били „наименоване“ госпоне, те једва једанпут добише „по вољи народа изабранога бележника“!

□ „Турски народ“ вели за Ацу Зуба да је „чувени песник народни“, а за Јову директора, да је „славом увенчани певац“. Па то им треба дићи споменике на дотичном карловачком — Парнасу.

× Београдске су новине пуне све самих изјава са милијон потписа, а како то изгледа ево нека вам каже последњи (28.) број „Видела“: ту је први чланак изјава Ал. Поповића неком Средоју Крчевинцу; почиње се та изјава на првом месту, па испуњава чини 11 стубаца! А од оног, што је читаоцу још преостало износи више од читавог стубца изјава браће Кулића о некој турској чесми, па онда долазе огласи! — Иначе су сви чланови редакције здрави и ишту за свој лист ван Србије 32 франка на годину! Пожитајмо браћо ко воли пиљарске изјаве и огласе на празне плацеве у Космајској улици бр. 44!

Аб.

П у с л и ц е.

Аустриски Немци боје се да ће се Аустрија пославити. Херцеговци и Бошњаци боје се опет од понемчења и помађарења. Но бојни гласови, које чујем из немачких кругова, изгледају као нека шала, према бојним гласовима, које чујемо (и не чујемо) из кругова балканских.

Ових дана пронашао се најбољи доказ, да су сви људи Мађари. А то се доказује тиме што само *Елбер* долази од корена *Елбрио*.

Што се тиче новог штандрехта у Далмацији, мора се признати да је доста либералан. Судијама оставља се на вољу, да се не морају строго држати вешала, могу се послужити и другим којим начином смртне казни.

Кад београдско „Видело“ дође до тога уверења, да оно није само *видело*, него да је много штошта и *превидело*, — онда ће да богме већ доцне бити.

Post hoc, ergo propter hoc.

У једној вароши, која је подалеко од Сарајева, давала се ономад у српској читаоници *сад у пост игранка*.

Био је ту и један гимназиста.

Истог запита сутра дан професор латинскога језика: Шта значи то: *post hoc ergo propter hoc* (Слагачу за љубав протумачићемо да то значи: „*после тога, дакле због тога*“).

Гимназиста је у глави била игранка, која је у *пост* приређена (јер се у мрс није имало времена), те ће рећи:

„*Пост је ово, дакле због тога*“ - (А нишанио је да као тиме каже, да је због тога игранка приређена). Аб.

Што више то горе.

У првом спрату: Љубезни Емиле! ти си јуче на вече опет доцкан кући дошао, и то је већ четврти пут ове недеље, помисли драги на будућност а и на мене! — Угледај се само на адвоката који над нама станује

У другом спрату: Драги мужу, ти и опет! знаш ли ти, да је ово већ пети пут у овој недељи, осудићете књиговођа што над нама станује угледај се само на њега!

У трећем спрату: Јес ти чуо! ово већ даље не иде, у недељу дана шест пута изостати, то је већ преко мере, зар те није срамота бар од тог поштењог шустера што над нама станује?

У четвртном спрату: Тако! лепо, жалосна ти мајка, та ево већ недеља дана како ми сваку ноћ пијан кући долазиш, шта ти мислиш? древна пијаницо! та ако те чује г. поджупан што у првом спрату станује никада ти више посла дати неће.

„Турски Нар.“ вели да је то „по уставу.“

Бира. Је ли истини да у Босни продају људе на цивилизацији, — хоћу рећи на лицитацији.

Сирира. Не знам брата, ал тако сам нешто и ја чуо.

Бира. Па верујеш ли ти томе.

Сирира. Па што не би веровао. Та ја сам видио и овде код нас људи, који не чекају да их други прода, већ сами себе продају.

Епиграми.

I. Једном премишљају.

Питају те: куд си наг'о?

А ти само склапаш очи:

„Ја бих радо поштен био,
— Ал се бојим зло ћу проћи.“

Хеј, мој брале, кад поштење
Дође до тог свраба,

Онда га је канда већем
Канарис'о — даба.

II. О неком новинару.

За некога новинара

Веле: *Има дара.*

И ја велим, има,

И то — од Маџара.

III. Позориште београдско.

Позоришна публика

Пати од *немара.*

Управа се за то стара

Да бар у ње буде — *Мара.*

Још један сат — од оних.

У 25. бр. „Беогр. Дневника“ читамо ово:

„Кварт варошки ставио је под истрагу познату блудницу, Драгу Петровића, за крађу *сахата* Јозефу Симоновићу, момку „Генералне Уније“.

Да не би ова девојка на правди страдала, молимо сл. полицију да се добро увери, је-ли баш она тај сат *украла*, пошто је још од лане познато, да сатови „Генералне Уније“ и сами скачу у блудничке цепове.

Опет браћа Хрвати муте воду.

„Што нисам давно, то јутрос рапо...“ каже једна стара песма, којој је рефрен „тик тик так, тик ти риктик так“.

Тако и ја нисам одавно већ читао, да браћа Хрвати дирају у живац наш, те ме одавно није ни заболело.

Једва једанпут добих јутрос књигу „Beiträge zur Literatur der kroatischen Volkspoesie“, из које сам много што шта дознао, што ми пре није било познато или сам погрешно схватао. А биће да нисам ја сам, него и ти са мном заједно, драги читаоче.

Ево чуј.

Ти си држао, да је *Максим Црнојевић* био Србин, исто тако и *Краљевић Марко* и *Косовски јунаци*. Ал се вараш, драги читаоче, ти си са мном заједно насео.

Горња књижица, коју је написао *прави чисти овејани Хрват*, неки *S. Singer*, доказује начином још нечувеним, да су то све били *прави Хрвати* и да су песме о њима *чисто хрватске*.

Он вели да „unter allen Völkern, welche Material zu einer Volksdichtung besitzen, die **Kroaten** jedenfalls die meiste Aussicht zur Realisirung eines Nationalepos haben. Diese Volksepöe wird aber ebenso wie bei den Hellenen in Iliade und Odyssee auch **bei uns** in zwei grosse Abschnitte zerfallen: der eine wird die Thaten und Erlebnisse des Volkshelden *Marko Kraljević* besingen, wogegen der andere Abschnitt die traurige Affaire auf dem Amselfelde „*Kosovo polje*“ zum Gegenstande seiner Betrachtungen haben dürfte.“

Ето видите дакле, да је *Краљевић Марко*, син Вукашинов, био *прави Хрват*; а што се оног другог тиче, то нам може на утеху служити: ми смо до сад држали, да смо ми *Срби* на Косову царство изгубили, а оно видите, нисмо *ми* то били, него Хрвати, из тога дакле следује, да наше царство још постоји, и то онако како га је Душан удесио.

Сад слушајте ову паметну логику Хрвата *Singera*:

Енглези су, вели, такође преводили *хрватске* песме и *John Bowring* их је издао под насловом: „*Servian popular poetry*“.

Дакле видите, Енглез је издао *хрватске* песме, под насловом „*Servian poetry*“.

Даље:

Митрополит Стратимировић је неког Секача дао да о његовом трошку учи — *хрватски*! И овај је после преводио *хрватске* народне песме и издао их под насловом: „*Serbische*“ Lieder und Heldengesänge“

Е глете сад само неблагодарног Секача! Митрополит Стратимировић га дао да о његовом трошку учи *хрватски*, и он преведе *хрватске* песме, а на књижи метнуо „*Serbische Lieder* у т. д.

Тако дакле сад, драги читаоче, чуо си шта ти *Хрват Singer* вели и научи се од њега.

Ти ћеш питати: А ко је тај *Singer* и како се *крсти*?

Али:

Не пита се ко се како крсти.
Но шта су му нашкрабали прсти.
Какво ли га напоило вино.

Још завршујем ово са рефреном у почетку споменуте песме :

Тик тик так, тик ти риктик так!

Аб.

П р о с и д б а.

Хумореска Јазе Паучића.

I.

Филистерија свугде преовлађује... Набележене жене, опржене уседелице, кајшари, цандрљиве староволе и грудоболни покајници, сви ови из једног гласа најстрожије осуђују оне чланове људскога друштва, који уживају у добром белом или црном вину и који поштују гајдаша, цигане и тамбураше. Ове задње, т. ј. што воле вино, жигоше јавно мњење као „лумпове“, распикуће и т. д. Ја не делим такво мишљење. Но нека нико не помисли, да је то „oratio pro domo“. Боже ме сахрани! Али ја сам дошао до тог уверења, да су оно најбољи људи, који се веселе, јер ти немају времена, да своме брату очи копају, да своје ближе оговарају и опадају, него се грле, љубе и певају, и никад с тога не могу њима овладати црне и зле мисли. Помислите само, у колико би наш народ сретнији био, да је н. пр. А—ћ такъв човек, који из дана у дан пије*) и весели се, пева, грли и љуби се, а пред зору прати се са тамбурашима или пак са гајдашем? Зар мислите, да би онда имао времена, да свом својом снагом трпа у мртвачки сандук нашу автономiju? Никада! Таквим животом може бити да би дотерао до просјачког штапа, или до *delirium-a tremens-a*, али то би била само његова лична несрећа, а не би један читав народ за срце ујео. Његови ближи рођаци и пријатељи жалили би и помагали би га у невољи, али не би жалио један читав народ, који је за служио лепшу судбину...

Но то су и сувише озбиљне ствари, и ко зна, куда би нас одвеле, кад би о истима даље говорити хтели, те с тога боље је, да прекинемо, а А—ћу и једномишљеницима му нека се испуни све оно, што они своме народу желе.

Из тог разлога дакле прелазим на причу, за коју стојим добар, да је од речи до речи истинита. Моје су само речи, а факт се зближа догодио у животу, а штов. читаоци извиниће ме, ако из обзира према живим лицима, што у овој причи играју улоге, не наведем њихова права већ измишљена имена. У осталом, таквог се обичаја држе сви писци, па се дакле ни мени такав поступак не може у грех уписати.

Нема гостионе над гостионом код „бокала“! Али богме нема ни таквог гостионичара! Човек интеллигентан, доброћудан, весељак и патриотичан — ето, у то неколико речи лежи његова сва карактеристика. Спољни изглед одговара му унутарњим особинама. Смеђа ока а јуначна погледа, повисоког стаса, покрупнијег телесног склона, густих бркова, једном речи: мушка га лепота краси! Ето, тако изгледа гостионичар код „бокала.“

Исту гостиону и гостионичара познају сви у вароши

*) До душе он не пије — из празне.

Сл.

Гостију пре девет сати у вече ретко кад има. Тек у десет пали облигатни фењер с поља на врати и онда се почињу скупљати и редовни и нередовни гости. Когод хоће свечано да утуче једно вече — тај овамо долази и ту увек наилази на весело друштво, које не мари ма до зоре трајала теревенка. — Тамбураши никад не избивају из те гостионе. Гостионичар код „бокала“ глава им је. Не само што их он руководи, а свађе и размирице међу њима расправља и на опште задовољство решава, него је и прави вештак у прављењу тамбура. Он даје и „лекције“ у свирању на тамбури, и не један трговац, чиновник, пре паранд или универзитетлија долази к њему, да га у тој племенитој свирци поучава!

Ко први пут уђе у његову гостиону, мисли, да је ушао у какву фабрику од тамбура — толико их има повешане на зиду у другој соби, где се обично весели „интелигентно“ друштво. У првој пак седе „неинтелигентни“, т. ј. они, који попију чашу две вина, па одлазе кући.

Гостију има — као што већ рекох — редовних и нередовних. Редовни су они, који долазе сваког дана око десет сати у вече, па остану све догле, докле траје и веселе. А нередовни су пак они, који су се ма из ког узрока решили, да весело проведу једну ноћ, било да „насекирају“ своје жене, било из „дешперата“, или било да старијима својим „пркосе“.

У редовне госте бројао се и Војин Деснић, млад поседник од својих 30 година. За њега вели наш гостионичар, да је човек доброг срца али луде главе. Ја не могу да сам тако строг, управо неправичан, јер оно, што нам гостионичар зове „лудом главом“, то у самој ствари није ништа друго, но зла судбина, која Војина од рођења његовог па све до сада непрестано прати. Може бити, да ми нико неће веровати, али ја сваког са свим озбиљно уверавам, да је Војин Деснић двапут крштен. Било је то овако :

Кад су невино дететшце, доцнијег Војина, послали на крштење, мислила је бабица, да је он женскиње, па тако је куму и попу рекла, те му ови наденуше лепо име: Персида. Али кад бабица и кум дођоше кући, пронађе се при ближем испитивању, да новокрштена Персида није женског већ мушког рода, те с тога на врат на нос отрчаше поново у цркву, где још пона затекоше. Сад га је поп иново крстио и кум му даде мушко име: Војин.

Од тог доба Војину је несрећа увек верна друга била. Ето, он хоће одавно да се ожени и да се једном махне бећарског живота; али никако да му то испадне за руком. Извикали су га за великог „лумпова“ и распикућу, па гдегод куцне на врата, свугде га одбијају. Разуме се, да га то још већма дражи и — тако вели он — ако ни сам никад био „лумп“ — сад баш морам постати Јавно је мњење неправедно и безобзирно, па често нагони појединца, да постане баш оно, што тај појединац није ни сањао да буде. „Боже мој — мишљаше Војин једном у гостиони — зар је то грех, кад немам никаква посла, на ми је дуго време кад седим сам између четир зида, те с тога баш морам доћи овамо, да прекратим време? После, зашто је бог створио јавор, челик и кору на трешњи, ако не за то, да се одатле праве тамбуре, жице и „терзијани“? Најзад, за што не би пошла која од лепога пола за мене

на ја не бих принуђен био, да у заносном свирању тамбура или у брујању гајада заборављам, да сам сам на овом свету, кога код куће нико не чека, а овде у гостионици ужива у веселом друштву са својом браћом? О читаво бих краљевство, заједно са свим апаратом његовим, дао за једну жену!“

Ове задње речи мора бити да је гласно изговорио, јер га у тај мах његов пријатељ, Милан Црнић, освоји овим речима:

„А зар би се ти збиља женио, Војине?“

„Ко? ја?“

„Та да, ти!“

„На послетку, за што и не бих? Ти додуше ниси ожењен, али држим, да и ти против брака ништа немаш.“

„Ах, о томе нема ни разговора! Ја поштујем брак као сајуз двеју личности, које једна другу узајамно воле и поштују и био бих одма готов ступити фактично у брак, кад случајно не бих знао за толико примера, што ми и срце и душу испуњују страхом и ужасом, кад само и помислим на тако што.“

„Ти свакако криво судиш. Твоја је вазда навика била, да из појединих случајева изводиш закључке на целину, по томе морају твоји закључци погрешни бити.“

„Али појединости сачињавају целину и с тога неће бити да ја баш тако јако неправдо имам. Ево — и том приликом показа Милан руком на једног младог човека, који је преко од њих за истим столом седео — узми пример од нашег пријатеља Каменка Божића! Он је сад од неколико дана „распуштеник“, а за што? Просто с тога, што је као човек остао с нама мало дуже у друштву, па кад је пред зору дошао кући, није му хтела жена отворити врата, него се кроз прозор на њега бацила — „пеглајзем“.*) Он као човек истави врата и уђе унутра, а жена му се, кад је ушао у собу, баци сад на њега папучом. Може ли се то трпети. Па хајде да се такав „атентат“ само једанпут догодио — могао би се и опростити, али пошто Каменко чешће остаје у друштву, то се — разуме се — такве сцене чешће и догађале, па кад би он то мирно сносио, докле би онда дошао? Био би просто под женином папучом, а дотле се понизити не сме ни један свестан човек, и за то се Каменко морао оделити од своје жене.“

„Све да има Каменко и право — то је увек само један случај, који нимало не осуђује брак у опште.“

„Охо, пријашко мој! Ако те не мрзи слушати, ја ћу ти такве „поједине“ случајеве до зоре ређати, и с тога се ја потпуно слажем са оним Немцем, који је рекао: *Die Ehe ist das Grab der Liebe.*“

То су назови, које човек радо слуша уз куцање чаша и веселим песмама, но који се нимало не подударују са истинским животом.“

„Па добро! — одговори му Милан немарно — Ја нећу ни да покушам да те из твоје илузије ишчупам. Ја ти желим, да се што пре ожениш, па не само да ти желим, него ћу ти и фактично помоћи да жељену мету достигнеш, само ако је теби воља.“

„Како да не, мили брате!“ ускликну Војин гласом

пуним усхићења и радости. „Само да се једном опростим овог бећарског живота, па ћу ти до гроба бити благодаран, драги Милане!“

„А зар ти се оваков живот не допада?“

„Није баш да ми се не допада, аки тек држим, да је много лепше, кад се две душе слију у једну, кад у бојаственој хармонији...“

„Па је један на другог бацају „пеглајзе“ прекиде га Милан.“

„Ох Милане, ти си грозан!“ карао га војин.

„Но па красно и лепо! Ја ти нећу кварити вољу, него ћу све снаге употребити, да ти као веран пријатељ помогнем, да би ти што пре своју намеру постигао, а после...“

„А после — прекиде га сад Војин — живећи у потпуној срећи и блаженству, па и ако би спољне прилике баш и нагониле по који облачак на моје ведро чело — исти би одмах разгонило сунце, што ће сјати из очију моје миле жене; а сваки уздах претворио би у најслађу сласт онај мед, што ћу га ја пити са усана моје љубе.“

„Дивота! Ти си човек на свом месту. Мене си управо очарао твојим лепим назовима о сладостима брачног живота, и ја бих сам био последњи човек кад неби на руку ишао, да твој идеал у животу оствариш!“

„О хвала ти пријатељу по сто пута!“ уздахнуо је Војин.

„А сада чуј, шта сам смислио.“ Војин примаче столицу ближе Милану и замоли га да тише говори, да не би и од других ко њихов говор чуо. Оно додуше остали су певали, а тамбураши су свирали, па се говор не чује, но тек опрезност није никад шкодљива, и за то Војину мора дати свако за право, што је од Милана тражио да овај тише говори.

(Свршиће се.)

Анчица, матери

Јели Мати, шта је то „Телефон“? Е то је таква справа дете моје, да кад у њу шта изговоримо, чујете чак на крају вароши.

Кад је тако мати, онда је и тетка Јула „Телефон“ јер чула сам ди отац више пута рече: само Јули ваља казати, па ће већ читава варош знати.

Бранко Д вич.

Из Кикинде

нам је и њихов дични посланик Стевица, залагао свој моћни уплив код министра Трефора у корист Анђелићеву. Он је рекао министру: Ако Анђелићу не помогнете да постане оно, што жели, он ће тако иступити из православне вере (ő mindjár a hitből kitér.)

(На то се сигурно министар уплашио, да је рекао: Боље сви остали Срби да иступе из вере, него овај једини. — И ово је један прилог за велику књигу, која ће кад тад пробити на свет, — а наслов ће јој бити „како се постаје српски Митрополит“)

*) Је-ли био и „штогл“ у њему? — Ако није, то је већ олакшавајуће опстојатељство.

Д о п у н а.

к расписаној награди.

Познато је 81. и 82-ој години деветнаестог века да је на главу Стојана Ковачевића расписана награда од 100 дуката. Овај распис допуњава се сада тиме, што се препоручује сваком, који Стојанову главу укеба, да је тако осече, да уједно не буде и нос осечен. Јер цивилизација се гнушава од сечења носова; то само варвари чине.

Вирајте другу тему!

Ономад смо имали у „Срп. читаоници“ *прво јавно предавање.*

Г. Ђорђе Рајковић, наш вредни и заслужни књижевник, извадио нам је из прашине опет једну заслужну главу, школског реформатора Уроша Несторовића, те нам разложи његов живот и његове велике заслуге и рад око унапређења наших основних и учитељских школа.

Но г. Рајковићу морамо приметити, да од сада друге теме бира за своја предавања, јер ево не дође скоро ни један професор, ни један учитељ ни један свештеник, јер наравна ствар, шта ће они да слушају те ствари, кад они добро знају шта су њихови предходници урадили, па настављају њихов посао. Него би препоручили г. Рајковићу н. пр. ове теме:

1. Кад су женске најдурљивије.
2. Шта је то љубав и чиме се трују пацови.
3. Тоциљање на леду са вратоломног гледишта.
4. О великом преферанцу и његовом одношају према празнини буђелара.
5. Како се свети водица и како се свети винцу.
6. Кад су мушки лепо или фотографија мамурлука и т. д.

Онда ће ваљда наша публика уопште боље се одазвати предавањима, а и педагози наши ваљда ће се већма интересовати за њих.

Један, који пре рајковићевог предавања није никад ни чуо за Уроша Несторовића.

На и в н о с т.

Мали Светозар се играо на патосу ређајући своје солдате, а његов добри отац седео је и читао новине. Кад ал неко закуца на вратима и у собу уђе — уја Коста.

— Добар дан! рећи ће уја Коста врло промуклим гласом.

— А што си ти тако промукао, запитаће отац светозарев, ваљда си ноћас *терао кера*?

— *Је л' нашу Дијану?* запита мали Светозар у својој безазлености.

(Добро је док још не знамо шта то значи „терати кера“).

Одговори уредништва.

У Лок. И ви сте зар озбиља мислили, да ћемо ми ове девојке, ни криве ни дужне, само због њихових телесних мана, изнети свету на ругање, — и да би то ко радио читао! — Ми нисмо (и не желимо бити) тако цивилизовани као немачки сатир. листови, који Сари Бернадовој кад већ не могу друге мане да јој нађу, непрестано се ругају, што је мршава. — Ако у вашем месту нема што друго за замерање, што би се лечења ради на јавност изнети могло, онда сте ви најеретнији, од свих Срба на свету.

Г. Т. М. Сент — Послати чланак не можемо примити, јер и сами одобравамо закон, који на то иде да се отежа набављање отровних и шкољивих ствари народу, за који се зна, да те ствари на зло употребљује. Али за то слободно пошљите оно друго, можда ћемо се у томе боље сложити.

3—3.

ОГЛАСИ.

Кућа са празним плацем у Ст. Пазови бр. 26

на лепом месту, зидана од тврдога материјала, са више соба, кујном, магазином, шталом, бантом, **продаје се из слободне руке** под врло пробитачним условима за купце. Упитати ваља власницу куће г. Катарину Вујевић; у Н. Саду у кући г. Елисавете Брановачке, или у Старој Пазови код гг. Пауновића и Јанковића.

ВЕСЕЛА МУЗИКА

36 омиљених оперета

и опера у најлепшој смеси

и 50 игара од Штрауса

за гласовир, пише све укупно по јефтиној цени од само 4 фор.

Књижара МОРИЦА ГЛОГАУ-а

Hamburg, Graskeller 20

о нашем трошку поштом.

КАСЕ

по најновијој американој
системи
сигурне од ватре и харе
из фабрике

ФЕЛИКСА БЛАЖИЧЕКА

У БЕЧУ

у солидарности и каквоћи израде не
уступају ни једној до сада познатој фабрици а у
цени знатно јефтиније. — Наручбине прима и од-
правља госп. Ђорђе Миличевић, трговац у Бечу,
Lazenhof, код кога се могу мустре видети и цене
4—35 сазнати.